

Тернопільський ОКІППО
Всеукраїнська учнівська олімпіада з української мови і літератури
II етап
2022/2023 навчальний рік
7 клас
Українська мова

I. Склади і запиши інформаційне повідомлення про омріяну подорож, використавши дієприкметники. Познач їх хвилястою лінією.

13 балів

II. Із запропонованих сполук слівклади і запиши речення, за потреби встав розділові знаки. Виконай синтаксичний розбір речення (підкресли члени речення, надпиши над ними відомі тобі частини мови, дай характеристику всій конструкції). Випиши словосполучення і виконай його розбір.

Відлитий з металу, на гранітному постаменті, солдат застиг, встановленому на високому кургані.

7 балів

III. Відредагуй словосполучки і запиши їх.

Українець по походженню; приймати участь; дезінфікуючий засіб; сама складна операція; болезаспокоюча дія; діюче законодавство; висловити свою власну думку; на протязі року.

2 бали

IV. Виконай завдання, дотримуючись чіткості і лаконічності у висловленнях.

1. Спиши речення, виправивши орфографічні помилки. Зроби фонетичний розбір підкресленого слова – *світі*.

Українську пісню знають у всьому світі. В фонді України в ЮНЕСКО нараховується близько 15 тисяч творів. Це най більша збірка пісень Міжнародної організації. Саме українська пісня першою пролунала поза межами землі. Це сталося під час політу космонавта Андрія Ніколаєва та Павла Поповича 1962 року. Останій власне й засьпівав на увесь космічний простір Дивлюсь я на небо і думку гадаю – чому я не сокіл, чому не літаю...

2. Виконай морфологічний розбір слова *засьпівав* (після його редагування – за потреби) з останнього речення тексту попереднього завдання.

3. Із запропонованих фразеологізмів вибери чотири, які можна використати для опису твого шкільного життя. У дужках після кожного фразеологізму запиши його пояснення.

Бачити смаленого вовка, бити лихом об землю, вилами по воді писано, вискочити як Пилип з конопель, накрити мокрим рядном, як за гріш маку.

3 бали

Усього 25 балів

Тернопільський ОКІППО
Всеукраїнська учнівська олімпіада з української мови і літератури
II етап
2022/2023 навчальний рік
7 клас

Українська література

I. Дай стислі пояснення (1 – 2 речення).

З погляду теоретика літератури...

1. Поясни значення терміну *суспільно-побутова пісня* (на прикладі одного з вивчених художніх творів). **2 бали**

З погляду дослідника художнього тексту...

2. Які фольклорні мотиви, засоби використав Андрій Чайковський у творі «За сестрою»? З якою метою? **2 бали**

З погляду ерудита...

3. Поясни *специфіку розкриття теми* вірша «Заповіт» Тараса Шевченка у різних видах мистецтва (*пісня «Заповіт» («Як умру, то поховайте» (2016) миколаївських музикантів (вокал – Микола Осадчий); Г. Гладкий. «Заповіт» (музичне мистецтво); І. Їжакевич. «Тарас-пастух»; роботи О. Шупляка (образотворче мистецтво)*) **2 бали**

II. На основі особливостей художнього стилю пропонованого уривка визнач, з якого літературного твору його узято. Заповни паспорт твору:

Ніхто нікого не слухав, ні про кого не дбав. Одні стояли на нагромаджених купах каміння, щасливі, що хоч на хвилю були забезпечені від напору води. Інші тонули в воді по пахи, по шию, підпираючись на свої списи або махаючи вгору своїми луками. Але більша частина покидала луки, котрі, мов солома, крутилися в вирах. Деякі скидали з себе кожухи і пускали їх з водою, хоч самі сікли зубами з зимна, бажаючи тільки влегшити себе як-небудь... Брат не знав брата в тій страшній хвилі близької смерті; товариш мордував товариша з більшою лютістю, ніж мордував би ворога. Ті з потоплюючих, що стояли ззаду, ближче несхибної водяної смерті, тислися наперед; ті, що стояли при самих купах, виставлені на удари своїх товаришів, з зойком перлися взад; середні ревіли з болю й тривоги, стиснені з усіх боків, вдавлювані й задніми, й передніми в воду...

1. Назва, автор.	5. Образи.
2. Час написання.	6. Сюжетні та позасюжетні компоненти.
3. Жанр, літературний рід.	7. Особливості художньої мови.
4. Тема, ідея. Проблематика.	

7 балів

III. Напиши на основі змісту вивчених творів роздум «*Значення для формування особистості почуття вірності ідеї, батьківщини, принципам*» (обсяг – до 1,5 сторінки).

12 балів

Усього 25 балів

Тернопільський ОКІППО
Всеукраїнська учнівська олімпіада з української мови і літератури
II етап
2022/2023 навчальний рік
8 клас

Українська мова

I. Склади і запиши есе *про значення словників у здобутті освіти з використанням застарілих слів і неологізмів* (обсяг – до 2-х сторінок), використавши ускладнені двоскладні речення, познач такі речення хвилястою лінією.
13 балів

II. Запиши речення, усунувши дужки й риси, за потреби встав замість крапок відповідні літери, знаки, розстав пропущені розділові знаки. Зроби синтаксичний розбір речення (підкресли члени речення, надпиши над ними частини мови, дай характеристику всій конструкції). Випиши поширене словосполучення і виконай його розбір.

Хортиця най/більший острів на (д/Д)ніпрі ро..ташований в/у районі міста Запорі..я ни..че Д..ніпрогесу унікальний природний і/й/та історичний компл..кс.
7 балів

III. Відредагуй речення і запиши їх.

1. *Кошеня був дуже негарним, очей не відірвати.* 2. *Ми дружно працювали, склавши руки.* 3. *Матеріальна сторона, звичайно, для багатьох грає величезне значення.* 4. *Я звик віддавати собі повні звіти.* 5. *Остан стрімголов зупинився.* 6. *Він зміг всіх провести навколо пальця.*
2 бали

IV. Виконай завдання, дотримуючись чіткості й лаконічності у висловленнях.

1. Лексичну помилку допущено в рядку:

А розв'язувати задачу

Б уникнути небезпеки

В заказати букет квітів

Г перекладати болгарською

Виконай фонетичний аналіз підкресленого слова *квітів*.

2. Тире пропущено між підметом і присудком у реченні:

А Ранок наступного дня сповитий шовками небесної блакиті.

Б Не будь тією людиною, що догори щетиною.

В Поезія дух народу, сила його і слава...

Г Красне слово є золотий ключ.

Зроби морфологічний розбір підкресленого слова *шовками*.

3. В О. відмінку однини подовження приголосних є в усіх іменниках рядка:

А. сіл..ю, міц..ю, кров..ю

Б блакит..ю, річ..ю, печал..ю

В памороз..ю, свіжіст..ю, дикіст..ю

Г емал..ю, шерст..ю, гнил..ю

3 бали
Усього 25 балів

Тернопільський ОКІППО
Всеукраїнська учнівська олімпіада з української мови і літератури
II етап
2022/2023 навчальний рік
8 клас

Українська література

I. Дай стислі пояснення (1 – 2 речення).

З погляду теоретика літератури...

1. Які жанрові особливості *думи*? Відповідь ілюструй прикладами з творів, які вивчали.

2 бали

З погляду дослідника художнього тексту...

2. Поясни *засоби художньої виразності* пісень Марусі Чурай.

2 бали

З погляду ерудита...

3. У чому полягає *специфіка розкриття теми* в поезії і музиці (на прикладах творів Лесі Українки)?

2 бали

II. Заповни паспорт твору.

*Годі тобі, пане-брате,
Гринджоли малювати,
Бери шаблю гостру, довгу
Та йди воювати!*

1. Назва твору, автор.
2. Час, обставини написання.
3. Літературний рід і жанр, присвята (якщо є).
4. Тема, мотиви твору, ідея.
5. Образи.
6. Строфа (особливості будови). Римо-ритмічні особливості мови твору.
7. Різноманіття художніх засобів у творі.

7 балів

III. Напиши на основі змісту вивчених творів Тараса Шевченка роздум *«Громадянська позиція людини як один із проявів духовності»* (обсяг – до 2-х сторінок).

12 балів

Усього 25 балів

Тернопільський ОКІППО
Всеукраїнська учнівська олімпіада з української мови і літератури
II етап, 2022/2023 навчальний рік
Українська мова, 9 клас

I. Склади і запиши висловлення *«Наскільки взаємозв'язані розвиток мови і розвиток суспільства?»*, використавши речення зі вставними словами. Познач ці речення хвилястою лінією. **13 балів**

II. Запиши речення, усуваючи дужки і риси, за потреби встав замість крапок відповідні літери, знаки і розстав пропущені розділові знаки. Зроби повний синтаксичний розбір речення (підкресли члени речення, надпиши над ними частини мови, дай характеристику всій конструкції).

Кож..н народ (з/с)творюючи власну національну культуру тим самим робить внесок в/у с..вітову культуру здійснюючи за її допомогою зв..язок з навколишн..ю природою та іншими народами. **7 балів**

III. Відредагуй речення і запиши їх.

1. *Керівництво нашого підприємства рахує, що ваша фірма невчасно розраховується за пред'явлені послуги.* 2. *Другими словами, з таким фінансуванням ми не зможемо як слід кормити людей.* 3. *Не мішайте виступаючому! На тій неділі попрацюємо в округах.* 4. *Прилад надійний у роботі, єдиний його недостаток – непривабливий дизайн.* 5. *Не дивлячись на круглодобове чергування, розкрадання все ж трапляються.* 6. *Буду відноситись до цих пропозицій з небезпекою.*

2 бали

IV. Виконай завдання, дотримуючись чіткості та лаконічності у висловленнях.

1. Усі слова написані правильно в рядку:

А викладатський, молотьба, вохкість

Б чеський, дорожчати, свідоцтво

В криворізький, об'їзджати, французський

Г інтелігентський, сонячний, надхнення

Д юреський, робітництво, сонячник

Виконай фонетичний аналіз спільнокореневого слова до слова *їхати*.

2. Закінчення -ю у формі кличного відмінка мають усі іменники в рядку

А Галя, школяр, Сергій, матуся

Б коваль, мудрець, учень, доня

В хлопець, Олексій, місяць, біль

Г Валерій, обрій, тополя, дідусь

Д Катруся, вівчар, доля, герой.

3. Допущено пунктуаційну помилку в реченні:

А. На зустріч з князем виходило населення й уклінно вітало відважного витязя.

Б. Тягнуться до сонця і квіти і трави кучеряві, гори голубі.

В. Старезні дерева стоять обіч дороги і пахнуть хлібом, вощиною і медами.

Г. Не тільки будівельники, але й селяни з довколишніх сіл ще вночі збиралися на берег.

З одного з речень випиши прикметник і зроби його морфологічний розбір.

3 бали

Усього 25 балів

Тернопільський ОКІППО
Всеукраїнська учнівська олімпіада з української мови і літератури
II етап
2022/2023 навчальний рік
9 клас
Українська література

I. Дай стислі пояснення (1 – 2 речення).

З погляду теоретика літератури...

1. Поясни на прикладі вивченого твору, що таке *балада*.

2 бали

З погляду дослідника художнього тексту...

2. Назви *художні особливості* збірки «*Байки Харківські*» Григорія Сковороди.

2 бали

З погляду ерудита...

3. Поясни *роль Івана Котляревського у розвитку української літератури*.

2 бали

II. Заповни паспорт твору:

*Хоч дрімайте, не дрімайте –
Не будете спати;
Десь поїхав мій миленький |
Другої шукати.*

1. Назва твору, автор.
2. Літературний рід і жанр.
3. Тема, мотиви твору, ідея.
4. Складники сюжету (якщо є).
5. Образи, зображені в творі.
6. Особливості строфічної будови. Римо-ритмічні особливості мови твору.
7. Різноманіття художніх засобів у творі.

7 балів

III. Напиши на основі змісту вивчених творів роздум (обсяг – до 2-х сторінок)

«Любов до рідної землі – вічна загальнолюдська цінність».

12 балів

Усього 25 балів

Тернопільський ОКІППО
Всеукраїнська учнівська олімпіада з української мови і літератури
II етап
2022/2023 навчальний рік
10 клас

Українська мова

I. Напиши висловлення (обсяг – до 2-х сторінок) **«Успіх – це результат безперервної й наполегливої діяльності»**. Для доведення власної думки сформулюй аргументи (не менше двох), наведи приклади з української літератури. У тексті використай щонайменше два складні речення з різними видами зв'язку. Познач ці речення хвилястою лінією.

13 балів

II. Запиши речення, уставивши (за потреби) замість крапок відповідні літери, розкривши дужки, знявши риски та розставивши пропущені розділові знаки. Побудуй структурну схему синтаксичної одиниці. Виконай повний синтаксичний розбір (підкресли члени речення, надпиши над кожним словом частину мови, дай загальну характеристику всій конструкції й компонентам як умовно простим реченням).

З/із/зі острахом і не/веселою радіс..тю що пробивала(сь/ся) крізь усі тривоги я вискочив на в..сняну вулицю де кожна калюжка тримала в/у собі клопоть сон..ця.

7 балів

III. Пояснити значення лінгвістичного терміна калька. Висловити власну думку щодо явища калькування в українській мові. Запиши нормативні відповідники до кальок з російської мови.

Відкрити двері до кімнати, відкрити очі, відкрита людина, відкрити зошит, відкрити завісу, включити лампу, добре відноситися до роботи, залізна дорога, здати іспити, підписка на газети.

2 бали

IV. Виконай завдання, дотримуючись чіткості та лаконічності у висловленнях.

1. У якому слові наголос падає на другий склад?

А спина Б олень В фартух Г фольга Д подруга

2. Який фразеологізм не може бути в одному синонімічному ряду з іншими?

А пекти раків Б зайтися рум'янцем В як вогнем охопило

Г з вогню та в полум'я Д кров заливає обличчя

3. Яке сполучення треба писати НЕ через два дефіси, а як три слова?

А будь/що/будь Б де/не/де В пліч/о/пліч Г сам/на/сам

Д всього/на/всього

4. Склади по одному реченню з кожним числівником у непрямому відмінку.

103, 585, 1449.

5. Утвори словосполучення, замінюючи іменники прикметниками, і запиши їх.

(Софія) собор, (Софіївка) парк, (Ніцца) кінофестиваль, (Золотоноша) школа, (Свірж) замок, Лейпциг (університет), (Калуш) завод, Нью-Йорк (хмарочос)..

6. Яке речення ускладнене вставним словом (розділові знаки пропущено)?

А Я справді кинув вас мої стени і луки (Олександр Олесь).

Б У процесі наукового дослідження учені часто пропонують різні навіть суперечливі гіпотези (З підручника).

В На жаль не можна з Нілу піраміди перенести й закласти у музеї (С. Стриженюк).

Г На щастя і любов я маю право (Л. Горлач).

Д Може зламатися тіло але ніколи дух (О. Стефанович).

6 балів

Усього 28 балів

Тернопільський ОКІППО
Всеукраїнська учнівська олімпіада з української мови і літератури
II етап, 2022/2023 навчальний рік, 10 клас
Українська література

I. Дай стислі пояснення (1 – 2 речення).

З погляду теоретика літератури...

1. Який вивчений у 10 класі твір української літератури називають *соціально-побутовою повістю*? Поясни особливості такого художнього твору.

2 бали

З погляду дослідника художнього тексту...

2. Як ти розумієш *широту представлення народного життя* у творі «Хіба ревуть воли, як ясла повні?» Панаса Мирного у співавторстві з Іваном Біликом?

2 бали

З погляду ерудита...

3. Поясни значення *творчості Івана Карпенка-Карого для розвитку української драматургії*?

2 бали

II. Заповни паспорт твору, з якого узято такий фрагмент:

Закипіла в ... у руках робота. Найняв плуг, волів, зорав поле, засіяв, заборонив; зійшло — як щітка! У косовицю став за косаря — викосив дванадцять копиць сіна. Є чим овечок узиму годувати. Настали жнива — місячної ночі жне. Розгорювався десь на десять рублів; купив у заїжджого цигана стару кобилу; звозив хліб, поставив у току: отакі скирти понавертав!

Дивуються люди, що ... до хазяйства такий удатний! А ..., дивись, у же й хліб вимолотив, сама солома стоїть — завалив увесь город ожередами. Скоту нема. Продав ... більшу половину соломи, кілька мішків хліба, та восени купив корову на ярмарку..

1. Назва твору, автор.
2. Час і обставини написання.
3. Літературний рід і жанр.
4. Тема, ідея твору. Проблематика.
5. Сюжетні та позасюжетні компоненти.
6. Система образів.
7. Різноманіття художніх засобів у творі.

7 балів

III. Напиши на основі змісту вивчених творів роздум (обсяг — до 2-х сторінок) *«Життєва позиція кожного важлива для всього суспільства»*.

12 балів

Усього 25 балів

Тернопільський ОКІППО
Всеукраїнська учнівська олімпіада з української мови і літератури
II етап
2022/2023 навчальний рік
Українська мова
11 клас

I. Напиши висловлення (обсяг – до 2-х сторінок) у жанрі есе про свою заповітну мрію, використавши прості ускладнені речення (познач їх хвилястою лінією). Для доведення власної думки сформулюй аргументи (не менше двох), наведи приклади.

13 балів

II. Запиши речення, уставивши (за потреби) замість крапок відповідні літери, розкривши дужки, знявши риски і розставивши пропущені розділові знаки. Побудуй структурну схему синтаксичної одиниці. Виконай повний синтаксичний розбір (підкресли члени речення, надпиши над кожним словом частину мови, дай загальну характеристику всій конструкції й компонентам як умовно простим реченням).

Шевченко не/від..ільний від (У/у)країнс..кої культури він виріс і/й/та виховував(сь/ся) на її традиціях але най/більше творче на..хнення він здобував зі/із/з народного жи..тя що к..піло не/покрою бунтом жагучою не/навис..тю до кріпа..тва.

7 балів

III. Поясни значення лінгвістичного терміна калька. Вислов власну думку щодо явища калькування в українській мові. Запиши нормативні відповідники до кальок з російської мови.

Відкрити таємницю, відкрити стрільбу, відкрити злочин, відкрити щось нове, відкрити збори, відкрити поклади.

2 бали

IV. Виконай завдання, дотримуючись чіткості та лаконічності у висловленнях.

1. Редагування потребує сполука у рядку:

А згадати між іншим, принагідно згадати

Б упродовж місяця, на протязі місяця

В дотепер не з'ясовано, досі не з'ясовано

Г насамперед знати, передусім знати

Д знайти без зволікань, знайти негайно

2. Познач рядок, у якому в усіх словах іншомовного походження не відбувається подвоєння:

А Крос...ворд, буд...изм, іл...юзія, ма..сажер, опере...та;

Б Кристал...ічний, одіс...ея, мас...ивний, кол...екція, ел...егія;

В Ім...обілізація, діаграм...а, кас...ета, конгрес...мен, лоб...і;

Г Метал...ічний, мец...о-сопрано, ак...умулятор, телеграм...а.

3. Неправильно вжито прийменник у рядку:

А ростуть біля берега — ростуть при березі

Б посидь поруч зі мною — посидь поряд зі мною
В схопився до схід сонця — схопився перед сходом сонця
Г зупинився за два кроки — зупинився у двох кроках
Д повернуся через місяць — повернуся за місяць

3. Граматично правильне речення можна утворити, якщо до фрагмента «Оглядаючи експозицію музею, ...» додати:

А екскурсоводом було наведено невідомі факти про неї.
Б усі експонати вразили нас своїм різноманіттям.
В уважно слухайте гіда, робіть короткі записи.
Г наші знання з історії були дуже доречними.
Д це чудова можливість поринути в минуле.

4. Визнач вид односкладних речень, підкресли у них граматичні основи.

1. Лиш виведуть те слово із тої в'язі літер... (Ю. Збанацький)
2. А ось ліси, покриті димом. (Л. Дмитренко)
3. Хліб-сіль їж, а правду ріж (Нар. творчість)
4. Було нам важко і було нам зле. (Л. Костенко)
5. На другий день тільки про це й говорили. (О. Довженко)
6. Мені й не весело було й на нашій славній Україні. (Т. Шевченко)
7. Любімо Вкраїну, та не сліпо, щирим серцем, чистою душею. (О. Підсуха)
8. Хоч слід, хоч тінь, хоч образ свій залиш.

6. Добери приклад до кожного виду відокремленого члена речення.

Відокремлений член речення	Приклад
1 О значення	А Кирилівська церква в Києві, зведена ще в середині XII століття, – видатна пам'ятка архітектури та монументального живопису.
2 О бставина	Б Тут поховано Святослава Всеволодовича – одного з головних героїв давньоруської поеми «Слово про похід Ігорів».
3 Д одаток	В Упродовж восьми століть свята обитель пережила періоди розквіту й занепаду, перебудов і реставрацій.
4 П рикладка (різновид означення)	Г На стінах Кирилівської церкви можна побачити як олійний стінопис XIX століття, так і справжні художні скарби, зокрема фрески XII століття.
	Д У 1970-х роках, обережно знімаючи багатовікові нашарування, реставратори відкрили понад 800 давньоруських фресок.

6 балів

Усього 28 балів

Тернопільський ОКІППО
Всеукраїнська учнівська олімпіада з української мови і літератури
II етап
2022/2023 навчальний рік
11 клас
Українська література

I. Дай стислі пояснення (1 – 2 речення).

З погляду теоретика літератури...

1. Поясни значення терміна *футуризм*.

2 бали

З погляду дослідника художнього тексту...

2. Поясни, у чому полягає вітаїстичність як наскрізна оптимістична тональність, життєствердна настроєвість збірки «Сонячні кларнети» Павла Тичини.

2 бали

З погляду ерудита...

3. У чому полягає зв'язок понять *французька поезія та творчість «київських неокласиків»?*

2 бали

II. Заповни паспорт твору:

Різниця між людиною та рослиною полягає, кажуть, у тім, що людині вільно пересуватись. Але чи вільно людині користуватись цією властивістю? Хіба не прикуті ми до міст, сіл, посад? Задовольнятимось мріями? Не можу. Життя терпиме тільки тоді, коли можеш змінити місце його. Якщо ти завтра не можеш кудись поїхати — ти раб.

1. Назва твору, автор.

2. Час і обставини написання.

3. Літературний рід і жанр.

4. Тема, ідея твору. Проблематика.

5. Сюжетні та позасюжетні компоненти.

6. Система образів.

7. Різноманіття художніх засобів у творі.

7 балів

III. Напиши на основі змісту вивчених творів роздум (обсяг – до 2-х сторінок) *«Перевага гуманізму над ідеологіями... А може, навпаки?».*

12 балів

Усього 25 балів